

Tietosuoja-asetus

Immo Aakkula 31.10.2017

Arkistointi

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Tietosuoja-asetus – arkistointi

Lähtökohdat

- Henkilötietolaki poistuu 25.5.2018
- Asetus koskee keskeisimmiltä osin suoraan arkistoja
- Asetusta täydennetään kansallisella tietosuojalailla, jossa arkistoja koskevia säännöksiä
 - liikkumavara
 - EU-asetuksen etusija

Tietosuoja-asetus – arkistointi

Perussäännös 89 artiklassa

- Asetusta sovelletaan arkistointiin yleisesti (myös resitaali 158)
- ”Yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus”
- Säädetään yhdessä tutkimuksen ja tilastollisen käsittelyn kanssa
- ”...käsittelyyn sovelletaan rekisteröidyn oikeuksia ja vapauksia koskevia asianmukaisia suojatoimia tämän asetuksen mukaisesti.”
 - Rekisterinpitäjän on toteutettava ”tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, joilla taataan etenkin tietojen minimoinnin periaatteen noudattaminen. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi pseudonymisointi, jos mainitut tarkoitukset voidaan täyttää tällä tavoin.”
- Oikeus kansallisesti poiketa rekisteröidyn oikeuksista (15, 16 ja 18–21 art.)
 - Rekisteröidyn pääsy tietoihin, tietojen oikaiseminen, käsittelyn rajoittaminen, ilmoitusvelvollisuus, tietojen siirtäminen ja vastustamisoikeus
 - Tarpeellisuusedellytys: Rajoittaminen on mahdollista, jos oikeus estää tai vaikeuttaa arkistotarkoituksen saavuttamista olennaisesti.

Tietosuoja-asetus – yleisen edun mukainen arkistointi

Käyttötarkoitussidonnaisuus (5 art. b alakohta)

”Säilytyksen rajoittaminen” (5 art. e alakohta)

- Asetuksessa tarkoitetut tekniset ja organisatoriset suoja-toimet rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi toteutettava (viittaus 89 artiklaan)

Arkaluonteiset tiedot (9 art. j alakohta)

- Saa käsitellä vai, jos säädetty kansallisesti käsittelyoikeudesta ja suoja-toimista
- Käsittelyn oltava tarpeellista ja oikeasuhtaista

Poikkeus informointivelvollisuudesta (14 art.)

- Siltä osin, kun tietojen toimittaminen mahdotonta tai vaatisi kohtuutonta vaivaa tai todennäköisesti estäisi arkistointitarkoituksen tai vaikeuttaisi suuresti (tai tutkimus-/tilastointitarkoitus)

Poikkeus oikeudesta tulla unohdetuksi (17 art.)

- Todennäköisesti estäisi arkistointitarkoituksen tai vaikeuttaisi suuresti

Resitaalit

- 50 (käyttötarkoitussidonnaisuus), 52 ja 53 (arkaluonteiset tiedot), 62, 65, 73, 153 (sananvapaus/lehtiarkistot), 156–160 (yleisen edun mukainen arkistointi ja tutkimus).

Tietosuoja-asetus – arkistointi

Asetus koskee arkistointia yleisesti

- 4 art. – Määritelmät
 - Henkilötietojen käsittely, rekisterinpitäjä (”määrittelee käsittelyn tarkoituksen ja keinot”, yhteisrekisterinpitäjät 26 art.), käsittelijä, pseudonymisointi...
- 5 art. – Yleiset käsittelyperiaatteet
 - Läpinäkyvyys, tietojen minimointi, täsmällisyys, eheys ja luottamuksellisuus, osoitusvelvollisuus...
- 6 art. – Käsittelyperuste
 - Vaaditaan aina
 - Kaikki käsittelyperusteet yhdenvertaisia
 - alakohta a) suostumus
 - alakohta c) lakisääteisen velvoitteen noudattaminen
 - alakohta e) ”**käsittely on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi TAI rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi**”
 - alakohta f) oikeutettu etu
- 7 art. – Suostumuksen edellytykset
 - vapaaehtoisuus, oikeus peruuttaa, osoitusvelvollisuus

Tietosuoja-asetus – arkistointi

Asetus koskee arkistointia yleisesti

- III luku – rekisteröidyn oikeudet
 - Noudatetaan lähtökohtaisesti
 - Poiketaan vain, jos tarpeellista ja oikeasuhteista
- IV luku – rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä
 - Mm. tarvittavat tekniset ja organisatoriset suojatoimenpiteet (suhteellisuusPA) ja seloste käsittelytoimista, tietoturvallisuusvaatimukset, ennakollinen vaikutustenarviointi, tietosuojavastaava, käytännösäännöt ja sertifiointi ym.
- V luku – Siirto kolmansiin maihin
- VIII oikeussuojakeinot, vastuu ja seuraamukset
 - hallinnollinen sakko (valvontaviranomainen määrää)

Tietosuoja-asetus – suhde sananvapauteen

Sananvapaus sovittava kansallisesti yhteen tietosuoja-asetuksen kanssa (85 art.)

- Koskee myös tiedonvälityksen vapautta sekä käsittelyä journalistisia tarkoituksia ja akateemisen, taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksia varten.

Laaja poikkeuspykälä tulossa tietosuojalakiin

- Poikkeukset, käsittelyperusteista ja rekisteröidyn oikeuksista

Ulottuvuus arkistoissa?

- Lehtiarkistot
- Muu julkaistu (?) materiaali
- Taiteelliset teokset (esim. valokuvat)

Tietosuojalaki

Arkistoja koskeva sääntely kansallisessa yleislaissa

- Yleinen käsittelyperuste
- Arkaluonteisten tietojen käsittelyperuste
- Poikkeukset rekisteröidyn oikeuksista
- Kulttuuriperintöaineistojen saattaminen käytettäväksi
 - Resitaali 158: Viranomaisilla tai julkishallinnon tai yksityisten elimillä, jotka ylläpitävät yleistä etua koskevia tietueita, olisi unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla oltava palveluita, joilla on lakisääteinen velvoite hankkia, säilyttää, arvioida, järjestää, kuvailla, välittää, edistää ja levittää tietueita, joilla on pysyvää yleistä etua koskevaa merkitystä, sekä myöntää pääsy niihin.

Tietosuojalaki – OKM:n ehdotus

32 § Käsittely yleisen edun mukaista arkistointitarkoitusta varten

Henkilötietoja sisältäviä tutkimusaineistoja, kulttuuriperintöaineistoja sekä näiden kuvailutietoihin liittyviä henkilötietoja voidaan tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti käsitellä arkistointitarkoituksessa, jos käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja rekisteröidyn oikeuksiin nähden. Käsittelyssä tulee ottaa huomioon tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdan asettamat vaatimukset.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 1 kohdan ja 10 artiklan mukaisia arkaluonteisia tietoja saa käsitellä arkistointitarkoituksessa 1 momentissa säädetyin edellytyksin vai sellainen rekisterinpitäjä,

- 1) jonka lakisääteinen tai sääntömääräinen tehtävä on tutkimus- tai kulttuuriperintöaineistojen tallentaminen ja saataville saattaminen,
- 2) jonka arkistotoiminta perustuu julkisesti saatavilla olevaan suunnitelmaan,
- 3) johon tallennetut tiedot ovat oleellisilta osin käytettävissä tieteelliseen ja historialliseen tutkimukseen sekä käsittelyyn journalistisia tarkoituksia varten ja
- 4) joka luovuttaa henkilötietoja vain niille, joilla on oikeus käsitellä niitä.

Tietosuojalaki – OKM:n ehdotus

33 § Kulttuuriperintöaineistojen saattaminen käytettäväksi

Edellä 32 §:n 2 momentissa säädetyt vaatimukset täyttävällä rekisterinpitäjällä on tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaisesti oikeus antaa tai asettaa saataville henkilötietoja sisältäviä kulttuuriperintöaineistoja ja niiden saatavuutta edistäviä kuvailutietoja. Tiedon antaminen tai saataville asettaminen edellyttää, että käsittely on tarpeen ja oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen ja rekisteröidyn oikeuksiin nähden. Käsittely ei saa johtaa viranomaisten asiakirjojen salassapitoa koskevan lainsäädännön perusteella salassa pidettävän tiedon paljastumiseen.

Tietosuoja laki – OKM:n ehdotus

34 § Poikkeaminen rekisteröidyn oikeuksista tieteellisissä ja historiallisia tutkimustarkoituksia, tilastollisissa tarkoituksissa sekä yleisen edun mukaisissa arkistointitarkoituksissa

Käsiteltäessä henkilötietoja tieteellistä tai historiallista tutkimustarkoitusta tai tilastointia varten, voidaan tietosuoja-asetuksen 15, 16, 18 ja 21 artiklassa tarkoitettuista rekisteröidyn oikeuksista poiketa tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 2 kohdan mukaisin edellytyksin.

Käsiteltäessä henkilötietoja yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten, voidaan tietosuoja-asetuksen 15, 16, 18–21 artiklassa tarkoitettuista rekisteröidyn oikeuksista poiketa tietosuoja-asetuksen 89 artiklan 3 kohdan mukaisin edellytyksin.

Tiedonhallintalaki

- VM valmistelee tiedonhallintalakia:
 - [Tilke-työryhmäraportti](#)
- Laaja yleislaki: tietohallinto, tietoturvallisuus, arkistointi
- Laaja soveltamisala: julkishallinto ja julkiset palvelut
- Korvaisi ainakin tietohallintolain, arkistolain ja valtionhallinnon tietoturva-asetuksen

Tavoitteita

- Helpottaa tiedon liikkumista viranomaisten kesken
- Erottelee säilyttämisen ja arkistoinnin
 - Viranomaiset säilyttävät oman viranomaistehtävänsä hoitoa varten
 - Kansallisarkisto arkistoi viranomaisten asiakirjat arkistotarkoitusta varten
- Tunnistaa asianhallinnan ja palveluiden erot
- Määrittelee tiedonhallinnan ohjaukset vastuut (tiedonhallinta VM; arkistointi OKM)
- Helpottaa viranomaisten säilyttämien aineistojen tutkimuskäyttöä